
BULETINUL SOCIETĂȚII POLITECNICE

PARTEA TECNICĂ

Inaugurarea portului Constanța

Odată cu terminarea părților celor mai importante ale lucrărilor de apă și ale instalațiunilor pentru export, în portul Constanța, realizându-se partea cea mai însemnată a programului urmărit prin construcțiunea acestui port, anume înlesnirea exportului și importului nostru în vederea propășirii economice a țării, a avut loc în ziua de 27 Septembrie 1909 inaugurarea solemnă a portului, făcută de M. S. Regele, în prezența M. S. Regina, a familiei princiare, a miniștrilor, a înaltului cler, a înalților demnitari civili și militari ai Statului și a corpului tehnic.

. La ora 10 a. m. Suveranii au sosit în port, conduși de către directorul lucrărilor, d-l inginer inspector general *Anghel Saligny*, director general al porturilor și căilor de comunicație pe apă care a prezentat MM. Lor personalul tehnic al portului, pe inginerii cari au fost în serviciul acestor lucrări și pe toți inginerii diferitelor antreprize ale portului.

Serviciul divin s'a oînciat imediat apoi în pavilionul construit în vederea acestor serbări pe platforma cheului din fața primei magazii cu cereale; după serviciul religios ministrul lucrărilor publice d-l V. Morțun, citi M. Sale actul comemorativ care a fost semnat de MM. LL. Regale, familia princiară, miniștrii, președinții corpurilor legiuitoare și directorul lucrărilor d-l A. Saligny.

Textul actului comemorativ este următorul:

CAROL I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională Rege al României:
„De când România a întrupat Dobrogea prin vitejia ostașilor săi în răsboiul neatârnării și s'a făcut stăpână la malurile Mării negre, gândirea mea a fost într'una pironită la mijloacele de a înlesni exportul țării în tot cursul anului. În scop de a deschide

României căile nesfârșite ale mărilor am împreunat cele două maluri ale Dunărei dintre Fetești și Cernavodă, ridicând mărețul pod „Regele Carol I” iar în anul 1896 am pus temelii portului Constanța a cărui inaugurare o facem astăzi.

De atunci, treptat cu mijloacele de care s'a dispus, am avut grija înainte de toate de a asigura isprăvirea lucrărilor pentru exportul cerealelor și al petrolului care reprezintă 85 la sută din exportul țării. Nădăjduind că Dumnezeu va hărăzi României liniște și îmbelșugare ca să putem isprăvi cât mai curând portul întreg, menit să slujească la propășirea economică a scumpei noastre patrii, astăzi a 27-a zi a luni Septembrie 1909 și al 43-lea an al Domniei mele, am inaugurat asemeni prima magazie de cereale din cele 4 ce se clădesc, față fiind Majestatea Sa Regina, AA. LL. RR. Principele Ferdinand moștenitorul tronului, Principesa Maria, înaltul cler, miniștri mei, președinții și vice-președinții corpurilor legislative, înalți demnitari ai Statului, fruntașii oștirii mele și corpul tehnic.

Spre amintire am semnat acest document încheiat în 3 exemplare hotărând ca după sfințirea lucrărilor făcute de P. S. S. Episcopul Dunărei-de-jos, un exemplar să fie așezat în zidăria cea mare a silozurilor de cereale ce se dau acum spre folosința comercianților: al doilea exemplar să fie așezat în zidul farului de la capătul digului dinspre larg, iar al treilea să fie păstrat în arhiva Statului”.

ss) Carol, Elisabeta, Maria, Ferdinand, Elisabeta, I. Brătianu, gen. C. Budișteanu, M. Pherekyde, Em. Costinescu, S. Haret, T. Stelian, V. Morțun, A. Carp, A. Djuvara, Nifon, A. Saligny.

Acest act a fost zidit de Suverani în piatra comemorativă din portul despre mare a primei magazii cu silozuri, care piatră poartă, pe o placă de bronz următoarea inscripțiune :

„Noi Carol I Rege al României, pus-am această piatră în ziua de 27 Septembrie 1909 cu prilejul inaugurării portului Constanța”.

După așezarea pietrei comemorative, M. S. Regele apăsând pe un buton electric a pus în mișcare aparatele din prima magazie, care au început a încărca cu cereale vaporul „Iași” acostat în fața magaziei; a urmat vizitarea acestei magazii, în plină funcționare,

de către MM. LL. și familia princiară; la întoarcere Suveranii luară loc în barca regală, însoțiți fiind de familia princiară, de către d-l I. Brătianu, președintele consiliului de miniștri, d-l V. Morțun ministrul lucrărilor publice, și d-l Anghel Saligny directorul lucrărilor, iar în dreptul intrării portului M. S. Regele tăia panglica tricoloră care închidea această intrare; în acelaș moment muzicele militare întonară imnul național, iar vapoarele de război din port au tras salve de tunuri; entuziazmul tuturor era imens.

Ast-fel se simboliză inaugurarea portului și deschiderea lui pentru exportul cerealelor noastre; mijloacele perfecționate cu care s'au înzestrat magaziile cu silozuri, dintre care cea d'întăiu, complet terminată și d'abia inaugurată, înlesneau tocmai încărcarea vaporului „Iași“; puțin timp apoi eșind din port cu destinația pentru Rotterdam, primul vapor plecat după deschiderea inaugurală, a purtat tricolorul român.

Suveranii și suita lor debarcă după aceea la capătul digului despre larg unde M. S. Regele zidi al 2-lea exemplar al actului comemorativ, în soclul farului de la extremitatea digului; placa de bronz de aci poartă următoarea inscripțiune:

„Noi Carol I Rege al României, pus-am această piatră în ziua de 27 Septembrie 1909, în amintirea inaugurării portului Constanța“.

După eșirea vaporului „Iași“ din port MM. LL. Regele și Regina, dimpreună cu suita, a luat din nou loc în barca regală care i-a transportat la basinul de petrol, și a urmat vizitarea stațiunii de petrol, și a tuturor instalațiunilor pentru descărcarea, depozitarea și predarea la vapoare a petroleului; toate aceste instalațiuni se găseau de asemenea în plină funcționare.

Această minunată serbare de inaugurare, care a încoronat activitatea și priceperea inginerilor români și a fruntașului lor Anghel Saligny, s'a încheiat printr'un banchet de 250 persoane, aranjat în clădirea de administrație a magazielor de cereale, cu ocaziunea căruia s'au rostit discursuri înălțătoare, pe care le reproducem aci, în ordinea în care s'au ținut:

Discursul d-lui ministru Morțun

Sire,

În graba clipelor care se scurg adesea omul nu întrevede toată însemnătatea faptelor ce se petrec sub ochii și în zilele lui.

Nevoile, grijile traiului, lupta vieții și frământările lui sufletești, mereu îi abat gândul și pătrunderea de la rostul trebilor obștești.

De multe ori chiar cei care iau parte la săvârșirea acelor fapte le scapă unele din urmările care le vor avea în vremurile viitoare.

Traian strămutându-și aci legionile sale nu căuta atunci de cât să-și apere de năvălirile barbare, miezul mândrei împărății romane și nu gândea că din aceasta va naște un popor și o țară nouă. Când Ștefan cel Mare și Neagoe Basarab împinși de cucernica lor evlavie, ridicau sfintele altare, se duceau ei cu gândul ca peste veacuri, aceste locașuri de rugăciune, vor fi socoțite ca întâile îmboldiri date artei românești ?

Când sufletul chinuit al țaranului nostru zămislea din grijile și nevoile lui din neagra lui restriște, doina și baladele haiducești, ca să-și aline o clipă amarurile, pricepea el oare țaranul neștiitor de carte că prin aceasta punea temelie literaturii românești ?

Apoi chiar la Plevna, când Majestatea Voastră în fruntea fraților noștri, lupta ca să facă neamului românesc drum și loc între poșoarele lumii, câți erau acei care prevedeau că prin acea jertfă țara va lua o așa de repede prefacere ?

Și azi când serbăm, încheierea acestei mărețe lucrări, când inaugurăm acest port, pricepe oare toată suflarea românească în ce măsură se înlesnește propășirea noastră agricolă și cât de mult se asigură întărirea noastră economică ?

Până acum vieții noastre economice îi lipsea un organ de respirațiune permanentă. Acum plămâni țării s'au întregit, organismul nostru economic s'a desăvârșit. De acum în tot cursul anului, pe toate vremurile, rodul muncii noastre, bogățiile noastre vor avea neîntrerupta scurgere.

Țara știe cât datorește Majestății Voastre desăvârșirea acestei lucrări, cu câtă agerime și pătrundere Majestatea Voastră, încă de la suirea pe tron, ați arătat drumul mării, cu ce stăruitoare râvnă ați îndemnat, ați zorit ca gândul acesta să ia lînță, cu ce încredere înțeleaptă ați îmbărbătat pe inginerii români, sânguincioși și pricepuți cari, în frunte cu eminentul nostru Saligny, una din pozoabele strălucitei domnii a M. Voastre, au adus la îndeplinire via Voastră dorință.

De aceea toată suflarea românească recunoscătoare de vaza și prosperitatea la care a ajuns patria sub rodnică și glorioasă domnie a Majestății Voastre, zice :

Să trăiți Majestate, să trăiască Majestatea Sa Regina, să trăiască iubită noastră dinastie !

Discursul d-lui Anghel Saligny

Sire,

Prezența Majestății Voastre și a augustei Voastre familii la această serbare are o mare însemnătate pentru țara noastră. Nu serbătorim numai săvârșirea unor lucrări din portul Constanța, ci îndeplinirea unui întreg program urmat cu atâta stăruință de Majestatea Voastră.

Prin facerea liniilor București-Fetești, Făurei-Fetești și a podului de peste Dunăre ați dat puțința ca produsele de tot felul ale patriei noastre să se scurgă la mare, fără întrerupere și în timp de iarnă. Prin facerea portului Constanța cu adâncime și instalații speciale pentru cereale, ați dat puțința de a se reduce navlul cerealelor prin sporirea capacității vapoarelor și scurtarea timpului de încărcare. Toate acestea vor contribui ca să putem susține mai cu folos concurența pe piețele mondiale.

În ce privește industria noastră de petrol, ea nu ar fi putut lua dezvoltarea de acum, fără lucrările pe cari le inaugurați azi.

Sire, primul proiect al portului a fost făcut, în anul 1881 de vestitul inginer Hartley, atunci când corpul nostru tehnic nu avea ingineri experimentați în ast-fel de lucrări. Un al doilea proiect, a cărui executare s'a început în anul 1896, a fost conceput de inspectorul general Cantacuzino în anii 1891—94, având de sfătuitor pe inspectorul Guérard, fost director al portului Marsiliei. De atunci încoace, atât sub direcțiunea mult regretatului inginer Duca, cât și sub actuala direcțiune, numai inginerii români, mai toți eșiți din școala noastră de poduri și șosele, au lucrat la conceperea și executarea lucrărilor portului. Toți inginerii sunt adânc recunoscători M. Voastre care, prin nestrămutata încredere ce ați avut în forțele lor, le-ați dat prilejul să dovedească, prin marele lucrări săvârșite sub glorioasa și bine-cuvântata Voastră domnie, că merită încrederea pe care a-ți pus-o în ei.

Cu inima plină de cel mai nemărginit devotament pentru Majestatea Voastră, ei unesc glasul lor cu al meu spre a striga: Să trăiți, Majestate, Să trăească M. S. Regina! Să trăească dinastia!

Discursul M. S. Regelui

Cu mare bucurie am venit în Dobrogea spre a inaugura marile lucrări ale portului Constanța datorite ca și falnicul pod peste

Dunăre științei și hărniciei inginerilor români, sub priceputa conducere a șefului lor.

Deschiderea drumului pe mare era o trebuință a propășirii comerțului. Porturile maritime sunt plămâni unei țări, de aceea guvernul nu a cruțat nimic pentru a da portului Constanța tot ceea-ce a trebuit spre a îndeplini înalta sa misiune.

Încă de la început am urmărit cu cel mai viu interes și am supravegheat aceste lucrări care au dat comerțului nostru un avânt așa de puternic și am legat tot mai strâns Dobrogea de căminul strămoșesc.

Cu drept cuvânt putem dar privi acest port ca un factor de căpetenie al propășirii noastre economice și ca o mândrie națională. Portul Constanța, cu ajutorul serviciului nostru maritim, ne-a pus în legătură statornică și directă cu târgurile străine, mai ales cu apusul Europei care este cel mai mare cumpărător al produselor noastre naționale.

Activitatea acestui centru comercial, care se va desfășura desigur fără daune pentru porturile noastre dunărene, va fi adevăratul barometru al dezvoltării noastre economice. De aceea am credință că marile lucrări ce s'au săvârșit până acum nu sunt de cât un început față de ce rezervă viitorul, și că Constanța va deveni peste un timp nu prea îndepărtat unul din cele mai importante porturi ale Mării Negre.

Cu acest prilej nu pot să nu remarc azi o legătură strânsă și apropiată a dobrogenilor de sufletul nostru cu intrarea lor în deplină viață constituțională a țării.

Prin această întrupare desăvârșită a Dobrogei de patria română de la sânul căreia nimic nu o mai poate despărți, s'a înfăptuit pe veci ținta străbunilor luptători pentru stăpânirea țărmlui mării Negre, visul bătrânului Mircea Voivod și al lui Ștefan cel mare.

Cu adâncă recunoștință mulțumesc tuturor pentru primirea strălucită cu care am fost întâmpinați din partea orașului, ca și pentru bunele urări ce mi s'au adus în cuvinte așa de călduroase și măgulitoare și sunt fericit că am plăcutul prilej a ridica paharul meu pentru prosperarea mereu crescândă a portului Constanța și pentru fericirea scumpilor noștri dobrogeni.

După banchet avu loc o splendidă serbare nautică care se desfășură în cadrul sclipitor și feeric al iluminățiunei întregului port.